

СЕКЦІЯ 2 КРИМІНАЛЬНИЙ ПРОЦЕС ТА КРИМІНАЛІСТИКА; СУДОВА ЕКСПЕРТИЗА; ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ

УДК 343.985

DOI <https://doi.org/10.32999/ksu2307-8049/2024-1-3>

СЛІДЧИЙ ЕКСПЕРИМЕНТ У СИСТЕМІ КРИМІНАЛІСТИЧНИХ ЗНАНЬ

Стратонов Василь Миколайович,
доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України,
професор кафедри національного, міжнародного права
та правоохоронної діяльності
Херсонського державного університету
stratonov@ksu.ks.ua
orcid.org/0000-0002-7548-0630

Метою статті є проведення аналізу слідчого експерименту як методу пізнання та окремої слідчої дії в процесі досудового розслідування, а також під час судового розгляду. Особлива увага приділяється формуванню процесуально закріпленої форми слідчого експерименту в кримінальному процесуальному законодавстві з метою актуалізації допущених помилок, які породжують проблеми під час його проведення та фіксації результатів. Запропоновано шляхи для їх вирішення.

Методи. Методологічну основу дослідження становлять загальнонаукові та спеціально правові методи, зокрема діалектичний, історико-порівняльний, порівняльно-правовий, системної логіки, теоретичного узагальнення.

Результати. На основі аналізу проведено дослідження процесу формування нових методів, які впроваджувались у процес розслідування, адже такі методи, як реконструкція та експеримент, почали використовуватись спочатку як окремі методи огляду місця події, обшуку, а вже пізніше з розвитком науки та практичних напрацювань суттєво змінились підходи до їх пізнавальних можливостей у процесі досудового розслідування і слідчий експеримент було включено до процесуального законодавства як окрему слідчу дію. У шістдесяті роки до кримінально-процесуальних законів було включено слідчий експеримент, за винятком Грузії, Литви, України. В деяких країнах було введено дві дії, такі як слідчий експеримент та перевірка показань на місці. В Узбекистані та Казахстані передбачались умови проведення слідчих експериментів та можливість проведення повторного експерименту. В Республіці Молдова передбачалось проведення слідчого експерименту під час досудового розслідування і відтворення обставин події під час судового слідства.

В українському законодавстві було передбачено використання експериментальних дій під час проведення відтворення обставинки та обставин події.

Констатовано, що різна практика застосування такої слідчої дії стала предметом широкого обговорення науковцями, що надалі призвело до включення до кримінального процесуального кодексу нової слідчої дії – слідчого експерименту.

Виокремлено дискусійні питання застосування цієї слідчої дії під час досудового розслідування. З'ясовано відсутність єдиних підходів до тактики проведення та оцінки слідчого експерименту. Роз'яснено, чому виникають певні проблеми під час експерименту як окремої слідчої дії, тому пропонується використовувати методологічні інструменти, а саме методи, які дозволять зрозуміти сутність ідеї введення в кримінальний процес нових форм процесуальної діяльності, які слугували і продовжують бути відповідним інструментом у процесі доказування.

Стаття допоможе зрозуміти, які саме дії допоможуть сформуванню обґрунтовану правову позицію, надаючи пояснення у дисциплінарній справі.

Висновки. Експеримент є одним з методів у системі криміналістичних знань, поряд і у сукупності з моделюванням та реконструкцією становить досить перспективний інструментарій, який використовується під час будь-якої слідчої дії, а також під час проведення експертиз. Слідчий експеримент як окрема слідча дія має досить широкі та перспективні пізнавальні можливості, для успішного проведення потребує детальної підготовки та визначення послідовності проведення експериментальних дій. Пропонується внести зміни та доповнення до статті 240 «Слідчий експеримент» КПК України, що дозволить децю розширити пізнавальні можливості такої слідчої дії.

Ключові слова: доказування, слідчі дії, методи, слідчий експеримент, реконструкція, слідчий, прокурор, криміналістичні знання.

INVESTIGATIVE EXPERIMENT IN THE SYSTEM OF FORENSIC KNOWLEDGE**Stratonov Vasyl Mykolayovych,**Doctor of Juridical Sciences, Professor, Honored Lawyer of Ukraine,
Professor at the Department of National, International Law and Law Enforcement

Kherson State University

stratonov@ksu.ks.ua

orcid.org/0000-0002-7548-0630

The purpose of the article is to conduct an analysis of the investigative experiment as a method of cognition and a separate investigative action in the process of pre-trial investigation, as well as during the trial. Special attention is paid to the formation of a procedurally established form of investigative experiment in criminal procedural legislation with the aim of actualizing the mistakes made that cause problems during its conduct and fixing the results, to propose ways to solve them.

Methods. The methodological basis of the research is general scientific and special legal methods, dialectical, historical-comparative, comparative-legal, systemic logic, theoretical generalization.

The results. On the basis of the analysis, a study of the process of formation of new methods that were introduced into the investigation process was carried out, because such methods as reconstruction and experiment were first used as separate methods of inspection of the scene of the event, search, and later with the development of science and practical developments, the approaches to their cognitive opportunities in the process of pre-trial investigation and investigative experiment was included in the procedural legislation as a separate investigative action. In the 1960s, the investigative experiment was included in criminal procedural laws, with the exception of Georgia, Lithuania, and Ukraine. In some countries, two actions have been introduced, such as an investigative experiment and an on-the-spot test. In the Uzbekistan and Kazakhstan, the conditions for conducting investigative experiments and the possibility of conducting a repeated experiment were foreseen. In the Republic of Moldova, it was envisaged to conduct an investigative experiment during the pre-trial investigation and to reproduce the circumstances of the event during the judicial investigation.

The Ukrainian legislation provided for the use of experimental actions during the reproduction of the situation and circumstances of the event.

It was established that the different practice of applying this investigative action became the subject of a wide discussion by scientists, which subsequently led to the inclusion of a new investigative action in the Criminal Procedure Code – an investigative experiment.

Debatable issues of the application of this investigative action during the pre-trial investigation are highlighted. The lack of uniform approaches to the tactics of conducting and evaluating an investigative experiment has been clarified. It is explained why certain problems arise during the experiment, as a separate investigative action, therefore it is suggested to use methodological tools, namely methods that will allow to understand the essence of the idea of introducing new forms of procedural activity into the criminal process, which served and continue to be a relevant tool in the process of proof.

The article will help to understand which actions will help to form a justified legal position, providing an explanation in a disciplinary case.

Conclusions. The experiment is one of the methods in the system of forensic knowledge, together with modeling and reconstruction, they form a rather promising toolkit that is used during any investigative action, as well as during examinations. An investigative experiment, as a separate investigative action, has quite wide and promising cognitive possibilities, for its successful implementation it requires detailed preparation and determination of the sequence of conducting experimental actions. It is proposed to introduce changes and additions to Article 240 “Investigative experiment” of the Criminal Procedure Code of Ukraine, which will allow to slightly expand the cognitive capabilities of this investigative activity.

Key words: proving, investigative actions, methods, investigative experiment, reconstruction, investigator, prosecutor, forensic knowledge.

Вступ. Досудове розслідування та судовий розгляд є складними процесами пізнання, що детально регламентовані кримінальним процесуальним законом, мають свою специфіку та відповідні науково обґрунтовані рекомендації, які розроблені науками, такими як криміналістика, кримінальний процес та психологія. Будь-який відступ від встановлених законом вимог не припустимий і розцінюється як його порушення. Процесуальною формою діяльності дізнавачів, слідчих, прокурорів під час проведення досудового розслідування є слідчі (розшукові) дії та негласні слідчі (розшукові) дії, що виступають одночасно як метод пізнавальної діяльності, так

і спосіб доказування. В юридичній літературі та правозастосовній практиці виникає законодавчий інтерес до розширення пізнавальних можливостей таких слідчих та процесуальних дій, постійно досліджуються теоретичні основи та підґрунтя вже процесуально закріплених дій з метою розробки та вдосконалення тактики їх проведення, відбувається пошук нових форм організації пізнавальних процесів та можливостей у діяльності органів розслідування та суддів.

Перелік слідчих (розшукових) дій подано в кримінальному процесуальному кодексі, і так склалось, що практично розширенню їх коло не підлягає, проте це ще не факт,

адже ще років двадцять тому мало хто вірив у те, що до кримінального процесуального кодексу будуть включені негласні слідчі (розшукові) дії, але з 2012 року ми не просто їх побачили в кримінальному процесуальному кодексі (КПК України, 2012), а і ефективно їх використовуємо, але це питання заслуговує окремої уваги, до якої ми повернемося в інших наших публікаціях.

На сьогодні такі слідчі (розшукові) дії, як допит, обшук, в'їзнення, отримали загальне визнання, а слідчий експеримент єдності в поглядах і підходах не досяг. Ніби зі змінами, які було внесено з прийняттям нового кримінального процесуального законодавства, повинні були зникнути проблеми, проте, на думку автора, їх стало не менше, а навпаки, виникли інші питання, які принаймні потребують уточнення.

Мета статті – визначитись з історією виникнення ідеї впровадження в процес розслідування таких методів, як експеримент, реконструкція, моделювання, та подальшого використання експерименту як окремої слідчої дії. Для короткої, але досить важливої характеристики необхідно логічно і комплексно простежити процес впровадження в практичну діяльність саме експерименту як окремої слідчої дії. Для цього необхідно використати методологічні інструменти, а саме методи, які дозволять нам зрозуміти історію і сутність ідеї введення в кримінальний процес нових форм процесуальної діяльності, які слугували і продовжують бути відповідним інструментом у процесі доказування.

1. Генеза розвитку слідчого експерименту

Тактика проведення будь-якої слідчої дії повинна складатись з відповідних «інструментів», а саме методів і прийомів, які включають прогнозування, планування, підготовку, проведення, фіксацію результатів слідчої (розшукової) дії. Звичайно, за всім цим стоїть мета, яку хоче досягнути слідчий, а це повне, всебічне і об'єктивне дослідження доказів (Науково-практичний коментар Кримінального процесуального кодексу України, 2023: 8–11).

Першими в Україні про експериментальний метод, який використовували під час проведення слідчого огляду, було згадано молодими науковцями, а саме В. П. Колмаковим разом з Л. Е. Ароцкером у роботі «Слідчий експеримент на досудовому слідстві» (1949 рік), які пропонували закріпити його в кримінальному процесуальному законодавстві (Тищенко, 2017: 12).

Уже в 1956 році Віктор Павлович Колмаков доходить висновку, що слідчий експеримент необхідно розглядати як окрему слідчу дію, яка передбачатиме відтворення дій, обстановки чи інших обставин події в умовах максимально наближених до тих, які мали місце в момент скоєння злочину. Також автор провів класифікацію його видів залежно від мети та характеру встановлення даних та запропонував низку тактичних прийомів його проведення.

Публікується ще низка статей. У 1959 році Н. І. Гуковська захищає дисертацію на тему «Теорія і практика проведення слідчого експерименту на попередньому слідстві» (Гуков-

ська, 1959: 18). Аналізуючи таку роботу, можемо констатувати, що вона вийшла завдо до прийняття в законодавстві такої слідчої дії, як слідчий експеримент. До того ж, незважаючи на прогресивність такої роботи, слід зауважити, що було допущено деякі неточності, а саме, на думку автора, така дія вважалась досить близькою до експертизи. Ще не маючи слідчої практики, майбутня слідча дія зводилась до експериментального методу. Н. І. Гуковська так і зазначає, що вибирається одна із дій: слідчий експеримент, коли не потрібні спеціальні знання, а проведення експертизи, коли такі знання необхідні (Гуковська, 1959: 5–6). Здобувачка наукового ступеня активно використовує напрацювання В. П. Колмакова та Л. Е. Ароцкера. Позитивним у цій роботі було те, що авторка розмежувала слідчий експеримент з виходом на місце події. До речі, такі дії, як перевірка показань на місці події, пізніше проводились (до речі, навіть у випадку, коли такої слідчої дії не існувало в законодавстві, деякі практики вважали, що під час такої дії процесуальні права учасників не порушуються). Також було доведено, що слідчий експеримент може слугувати інструментом не лише перевірки доказів, але і засобом отримання нових знань. Класифікація здійснювалась залежно від мети, а саме: можливості чути, бачити (спостерігати), вчиняти певні дії, вчиняти дії у визначений проміжок часу, наявність спеціальних і професійних навичок конкретної особи та механізмів події і окремих її обставин (Гуковська, 1959: 16–17).

У 1961 році, коли в законодавствах на той час союзних республік регламентується (до речі, досить по-різному) проведення слідчого експерименту, публікується низка наукових робіт та здійснюється захист дисертаційного дослідження (Белкін, 1961). В українському кримінально-процесуальному кодексі з'явилась слідча дія «Відтворення обстановки та обставин події» (Кримінально-процесуальний кодекс, 1960, ст. 194). Тактика проведення слідчої дії «Відтворення обстановки та обставин події» ст. 194 вперше викладено в навчальному підручнику «Радянська криміналістика. Криміналістична техніка і слідча тактика» (Колмаков, 1973).

До проблеми відтворення обстановки і обставин події (або аналогічних слідчих дій) зверталися як теоретики, так і законодавці. Так, наприклад, Указом Верховної Ради УРСР від 16 квітня 1984 р. до ст. 194 було внесено зміни. У старій редакції говорилося про участь спеціаліста, свідка, потерпілого й обвинуваченого. До таких учасників було включено і підозрюваного. Такі зміни дещо деталізували пізнавальні можливості слідчої дії та розширили процесуальні права слідчого стосовно підозрюваного. Але з огляду на зміни, які відбуваються у суспільних відносинах, кримінальній політиці держави, необхідно більш детально розглянути права та обов'язки всіх учасників відтворення обстановки і обставин події та привести їх у відповідність до вимог Конституції України та кримінально-процесуального законодавства (Лукашевич, Стратонов, 2001).

2. Сучасний стан та перспективи вдосконалення процесу доказування з використанням слідчого експерименту

Ми вважаємо, що не можна вдосконалювати існуюче, не вивчивши минуле, тому досить часто науковці, в тому числі і ми, звертаємось до тих робіт, які вище ми охарактеризували. Свідченням цього є ще одна робота, яка це підтверджує (Стратонов, 2023: 139).

Вперше комплексно на науковому рівні слідча дія, що передбачена ст. 194 КПК України «Відтворення обстановки та обставин події», була розглянута в 2001 році (Стратонов, 2001). У роботі надано порівняльний аналіз процесуально закріплених норм у країнах пострадянського простору, де за своєю суттю та метою були закріплені норми, які у своєму змісті передбачали проведення експериментальних дій, проте мали різні назви, а інколи й умови проведення. Автор доходить висновку, що відтворення обстановки та обставин події, а в редакції – умов є не чим іншим, як семантичним нагромадженням, і пропонує проводити слідчий експеримент, при цьому проводяться розмежування понять між моделюванням, реконструкцією та експериментом, надається характеристика таким методам та пропонується нова класифікація видів слідчих експериментів, серед яких модельний (технічний) експеримент. У висновках автор пропонує власну редакцію такої слідчої дії, як «слідчий експеримент», також редакція такої норми публікується в науковому журналі «Право України» (Стратонов, Гевко, 2000: 79–80). Лише в 2012 році така пропозиція була реалізована, проте не в тій редакції, яка пропонувалась, що породило низку подальших дискусій.

Неодноразово така слідча дія ставала об'єктом уваги науковців. Так, після прийняття 2012 року Кримінального процесуального кодексу у ст. 240 «Слідчий експеримент» комплексно охарактеризовано перспективи, можливості і тактику його проведення (Балицький, 2015). Як зазначає М. Г. Щербаковський, проблемам слідчого експерименту приділили увагу низка українських учених, серед яких – В. В. Комашко, В. В. Негребецький, О. С. Рубан, М. В. Салтєвський, В. М. Стратонов, К. О. Чаплинський, Ю. А. Чаплинська, О. К. Чернецький, проте низку дискусійних проблем так і не вирішено (Щербаковський, 2023). М. Г. Щербаковський пропонує власну тактику проведення слідчого експерименту під час розслідування конкретного виду злочинів, а саме знищення або пошкодження майна, можливо, це один із напрямів удосконалення тактики проведення слідчих експериментів.

Ми теж робили такі спроби, була запропонована тактика проведення слідчого експерименту в умовах протидії розслідуванню (Стратонов, Чесакова, 2018). У цій роботі деталізовано умови проведення однорідних дослідів, етапи їх проведення тощо.

Тому можемо констатувати, що вже більше сімдесяти років точиться дискусія навколо слідчого експерименту, з часом удосконалюється його процесуальна форма, доповнюється тактика проведення відповідними

рекомедаціями, проте проблемні питання залишаються. Які ж перспективи, на думку автора, можливі в процесі подальшого вивчення цієї непростой слідчої (розшукової) дії. Необхідно продовжувати вдосконалювати тактику проведення такої слідчої дії. Слід чіткіше розмежувати методи, які становлять методологічну основу криміналістики, а саме реконструкцію, експеримент, моделювання, адже в криміналістичній діяльності реконструкція застосовується частіше, ніж експерименти, при цьому за реконструкцією іноді криється експеримент. Можливо, необхідно реконструкції та моделювання проводити з використанням сучасних інформаційних технологій, наприклад у тривимірній проекції. Повернутись до класифікацій, які надавав автор ще у 2001 році.

Тепер щодо ст. 240 «Слідчий експеримент» (КПК України, 2012): у частині першій знову не до кінця визначена мета. Передбачаються перевірка і уточнення відомостей, а хіба гіпотеза (версія) не потребує перевірки, в тому числі проведенням експериментальних дій. Ще Н. І. Гуковська звертала на це увагу. До того ж умови краще викласти у частині першій. Далі в нормі знову повертаємось до того, що експеримент проводиться шляхом відтворення дій, обстановки тощо. Можливо провести реконструкцію обставин, адже обставини включають у себе і обстановку та умови. Як на мене, слід звернути увагу на ст. 123 КПК Республіки Молдова, де зазначено, що з метою перевірки і уточнення даних, які мають значення для справи і які можуть бути відтворені шляхом проведення експерименту або інших дослідницьких дій, орган розслідування має право провести експеримент (КПК Республіки Молдова, 2003). Як бачимо, в нормі не має конкретної прив'язки до конкретного суб'єкта, на відміну від українського законодавства, де передбачено, що слідчий експеримент можуть провести слідчий та прокурор, не зрозуміло, а як бути дівзавачу, він же не позбавлений такого права, проте провести таку дію йому неможливо. Тож бачимо, що питань для вирішення ще досить.

Висновки

1. Експеримент є одним з методів у системі криміналістичних знань, поряд і у сукупності з моделюванням та реконструкцією становить досить перспективний інструментарій, який використовується під час будь-якої слідчої дії, а також під час проведення експертиз.

2. Слідчий експеримент як окрема слідча дія має досить широкі та перспективні пізнавальні можливості, для успішного проведення потребує детальної підготовки та визначення послідовності проведення експериментальних дій.

3. Потребує вдосконалення норма, яка передбачає проведення слідчого експерименту, де необхідно конкретизувати мету і умови проведення дій та уникнення конкретизації суб'єкта, який його проводить, замінивши терміном «сторона, яка проводить досудове розслідування» та включивши суд. Адже може виникнути потреба проведення таких дій під час судового слідства.

4. Слідчий експеримент може проводитись з метою отримання нових доказів. Іноді інформація, яка перевіряється, може спростовуватись, тобто отримується негативний результат, але це також результат, який свідчить про відсутність зв'язку між відтвореною обстановкою і подією, що перевіряється.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Кримінальний процесуальний кодекс України : Кодекс України від 13 квітня 2012 р. № 4651–VI. *Урядовий кур'єр*. 2012. № 99. URL: . (дата звернення: 19.12.2023).
2. Науково-практичний коментар Кримінального процесуального кодексу України. Станом на 1 вересня 2023 року / За заг. ред. Стратонова В.М. Київ : Видавничий дім «Професіонал», 2023. 1208 с.
3. Колмаков Віктор Павлович (1913–1973): бібліографічний покажчик / уклад. Є.І. Єленич, наук. ред. В.В. Тищенко; НУ ОЮА, наук. б-ка. Одеса : Юрид. л-ра, 2013. 88 с. URL: http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/52/Kolmakov_byob.pdf?sequence=1&isAllowed=y. (дата звернення: 22.12.2023).
4. Гуковская Н.И. Теория и практика проведения следственного эксперимента на предварительном следствии : автореф. на соискание уч. степ. канд. юрид. наук. 1959. 18 с. URL: . (дата звернення: 19.12.2023).
5. Белкин Р.С. Экспериментальный метод исследования в советском уголовном процессе и криминалистике : автореф. на соискание уч. степ. докт. юрид. наук. 1961. 39 с.
6. Кримінально-процесуальний кодекс України від 28 грудня 1960 року, введено в дію 01.04.1961. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/KD0007?an=1108>. (дата звернення: 24.12.2023).
7. Радянська криміналістика. Криміналістична техніка і слідча тактика : підручник для юридичних вузів і факультетів / за ред. В.П. Колмакова. Київ : Виц. шк., 1973. 296 с.
8. Лукашевич В.Г., Стратонов В.М. Відтворення обстановки і обставин події як метод пізнання під час розслідування злочинів. Херсон : вид-во ХІОІ НУВС, 2001. 154 с.
9. Стратонов В.М. Деякі аспекти доказового значення слідчого експерименту з урахуванням праць В.П. Колмакова. *Сучасні напрями, засоби та методи протидії злочинності в умовах воєнного стану* : матеріали Міжнародної конференції, присвяченої 110-річчю від дня народження видатного вченого-криміналіста, доктора юридичних наук, професора Віктора Павловича Колмакова (м. Одеса, 20 жовтня 2023 року). Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2023. 198 с. С. 139–143.
10. Стратонов В.М. Відтворення обстановки та обставин події як метод пізнання під час розслідування злочину : автореф. дис. на здоб. наук. ступ. канд. юрид. наук : спец. : 12.00.09 «Кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність». Харків, 2001. 14 с.
11. Стратонов В.М., Гевко В.В. Відтворення обстановки і обставин події: проблемні питання. *Право України*. 2000. № 4. С. 79–80.
12. Балицький Т.М. Слідчий експеримент в системі слідчих (розшукових) дій у кримінальному провадженні України : дис. канд. юрид. наук : спец. : 12.00.09 «Кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність». Ірпінь, 2015. 219 с.
13. Щербаківський М.Г. Слідчий експеримент при розслідуванні знищення або пошкодження майна. *Вісник ХНУВС – Bulletin of KhNUIA*. 2023. № 2(101). С. 323–333.
14. Стратонов В.М., Чесакова М.С. Тактика проведення слідчого експерименту в умовах протидії розслідуванню злочинів. *Науково-інформаційний вісник Івано-Франківського університету права імені Короля Данила Галицького* : журнал. Серія «Право». № 5(17), 2018. С. 139–144.
15. Уголовно-процесуальний кодекс Республіки Молдова от 14.03.2003 URL: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=17324&lang=ru. (дата звернення: 24.12.2023).

REFERENCES:

1. Kryminalnyi protsesualnyi kodeks Ukrainy 2012 (Verkhovna Rada Ukrayiny) [Criminal Procedure Code of Ukraine 2012 (Verkhovna Rada of Ukraine)]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text> (Last accessed: 19.12.2023) [in Ukrainian].
2. Scientific and practical commentary on the Criminal Procedure Code of Ukraine. As of September 1, 2023 / In general ed. Stratonov V.M. Kyiv: "Professional" Publishing House, 2023. 1208 p. [in Ukrainian].
3. Viktor Pavlovich Kolmakov (1913–1973): bibliographic index / comp. E.I. Yelenich, science. ed. V.V. Tyschenko; NU OUA, science b-ka. Odesa: Jurid. L-ra, 2013. 88 p. URL: http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/52/Kolmakov_byob.pdf?sequence=1&isAllowed=y (Last accessed: 22.12.2023) [in Ukrainian].
4. Gukovskaya, N.I. (1959). Theory and practice of conducting an investigative experiment during a preliminary investigation: Author's abstract for the academic degree of Ph.D. of legal sciences. 18 p. URL: https://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/14901/1/Gukovskaya_1959.pdf (Last accessed: 19.12.2023) [in Ukrainian].
5. Belkin, R.S. (1961). Experimental method of research in Soviet criminal procedure and criminology: Author's abstract ... for the academic degree of doc. of legal sciences 1961. 39 p.
6. The Criminal Procedure Code of Ukraine of December 28, 1960, entered into force on April 1, 1961. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/KD0007?an=1108> (Last accessed: 24.12.2023) [in Ukrainian].
7. Soviet criminology. Forensic technique and investigative tactics: a textbook for law universities and faculties / edited by V.P. Kolmakov. Kyiv: Higher. Shk., 1973. 296 p. [in Ukrainian].
8. Lukashevich, V.G., Stratonov, V.M. (2004). Reproduction of the situation and circumstances events as a method of cognition during the investigation of crimes. Kherson: publishing house HUI NUVS. 154 p. [in Ukrainian].
9. Stratonov, V.M. (2023). Some aspects of the evidentiary value of the investigative experiment, taking into account the works of V.P. Kolmakov. Modern directions, means and methods of combating crime under martial law: materials of the International Conference dedicated to the 110th anniversary of the birth of the outstanding criminologist, Doctor of Law, Professor Viktor Pavlovich Kolmakov (Odesa, October 20, 2023). Odesa: "Helvetyka" Publishing House, 2023. 198 p. P. 139–143 [in Ukrainian].
10. Stratonov, V.M. (2001). Reproduction of the situation and circumstances of the event as a method of cognition during the investigation of a crime: Author's abstract for the academic degree of Ph.D. of legal sciences: speciality: 12.00.09 "Criminal process and forensics; forensic examination; operational and search activity". Kharkiv, 14 p. [in Ukrainian].
11. Stratonov, V.M., Gevko, V.V. (2000). Reproduction of the situation and circumstances of the event: problematic issues. *Law of Ukraine*. No. 4. P. 79–80 [in Ukrainian].
12. Balytsky, T.M. (2015). Investigative experiment in the system of investigative (search) actions in criminal Proceedings of Ukraine: diss. Ph.D. of legal sciences: spec. 12.00.09. "Criminal process and criminalistics; forensic examination; operational and search activity". Irpin. 219 p. [in Ukrainian].
13. Shcherbakovsky, M.G. (2023). Investigative experiment in the investigation of destruction or damage to property. *Bulletin of KhNUIA – Bulletin of KhNUIA*. No. 2(101). P. 323–333 [in Ukrainian].
14. Stratonov, V.M., Chesakova, M.S. (2018). Tactics of conducting an investigative experiment in the conditions of combating the investigation of crimes. *Scientific and information bulletin of the Ivano-Frankivsk University of Law named after King Danylo Halytskyi: Journal. Law series*. No. 5(17). P. 139–144 [in Ukrainian].
15. Criminal Procedure Code of the Republic of Moldova dated March 14, 2003. URL: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=17324&lang=ru (Last accessed: 24.12.2023) [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 04.01.2024
The article was received 04 January 2024